UNIVERSITEIT GENT

Studiefiche

Vanaf academiejaar 2025-2026

Heuristiek: Oude Geschiedenis (A005657)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0 **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2026-2027

A (semester 1)	Nederlands	Gent	peer teaching	0.0u
			zelfstandig werk	0.0u
			groepswerk	0.0u
			werkcollege	0.0u

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

Slotman, Dineke Riët	LW03	Verantwoordelijk lesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027	**stptn**	**aanbodsessie**
Bachelor of Arts in de geschiedenis	5	A
Schakelprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A
Voorbereidingsprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Historische praktijk, heuristiek, Klassieke Oudheid

Situering

Dit gevorderd vak brengt de studenten de basisvaardigheden bij die nodig zijn om onderzoek op het gebied van de Oude Geschiedenis te kunnen bedrijven: het vinden van bronnen en moderne literatuur, en de interpretatie daarvan. Concreet vertaalt zich dit in de volgende doelstellingen: 1° een kennismaking bieden met het bibliografisch instrumentarium en de belangrijkste referentiewerken voor de verschillende subdisciplines van de Oude Geschiedenis; 2° een oriëntatie bieden bij het opsporen en interpreteren van bronnen en de eventueel hiervoor benodigde werkinstrumenten en/of (sub)disciplines; 3° inzicht verschaffen in de typologie van de informatiebronnen, met bijzondere aandacht voor aard, vorm, inhoud, structuur, formaat, toegangen en vindplaatsen, en de gevolgen die deze kenmerken hebben voor de interpretatie. Door middel van een praktische oefening, leert het vak studenten de vaardigheden en attitudes aan om 1° vanuit een specifieke vraagstelling zelfstandig bronnen en literatuur te zoeken, 2° een eerste synthese van de brongegevens te maken, 3° kritisch te reflecteren over de eigenschappen van de verschillende bronsoorten.
Het strekt tot aanbeveling dat de student het opleidingsonderdeel Historische Praktijk 2: Heuristiek (Klassieke oudheid) combineert met het opleidingsonderdeel Historische Praktijk II: Oefeningen – Oudheid.

Inhoud

-Beknopt overzicht van de voornaamste brontypes uit de Oudheid en analyse van hun bewaarcontext en eigenschappen a.h.v. concrete voorbeelden.
-Beknopt overzicht van de specifieke subdisciplines voor het onderzoek van bronnen m.b.t. de Oude Geschiedenis.
-Beknopt overzicht van de belangrijkste werkinstrumenten, met bijzondere aandacht voor bronpublicaties.
-Bespreking van onderzoekstradities zoals deze de secundaire literatuur gevormd hebben.

-Concrete case-studies waarin concrete problemen van de heuristiek behandeld worden.

Begincompetenties

Met succes gevolgd hebben van het opleidingsonderdeel "Inleiding tot het Historisch Onderzoek" en een opleidingsonderdeel "Historische Praktijk I", of een equivalent van deze opleidingsonderdelen. Voor Erasmusstudenten, of voor studenten die dit vak willen volgen in het kader van een schakelprogramma, kan worden nagegaan of ze de vereiste competenties op een andere manier hebben verworven.

Eindcompetenties

1 Basiskennis hebben van de diversiteit aan bronnen en wetenschappelijke literatuur (ook in een andere taal dan het Nederlands) voor een historisch onderzoek en de specifieke expertise vereist om bronnen (ook in een andere taal dan het Nederlands) te lezen en te interpreteren.
2 Het resultaat van historisch onderzoek (ook in een andere taal dan het Nederlands) in de juiste nationale en internationale historiografische context kunnen plaatsen, naar waarde schatten en benutten
3 Een eenvoudige historische onderzoeksstrategie kunnen uitschrijven in de vorm van een stappenplan.
4 Kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken kritisch kunnen toepassen.
5 In functie van een specifieke historische vraagstelling de meest geëigende brontypes kunnen aanwijzen.
6 Heuristische methodes en historisch bibliografisch onderzoek kunnen verantwoorden aan de hand van wetenschappelijke criteria.
7 In staat zijn historisch onderzoek en het eigen historisch handelen te contextualiseren en te interpreteren binnen een maatschappelijk referentiekader.
8 Een onderzoekende houding met zin voor historische kritiek en creativiteit en met een ingesteldheid tot levenslang leren bezitten.
9 Met een adequaat kritisch apparaat kunnen rapporteren over hangende wetenschappelijke discussies in de historiografie.
10 Schriftelijk en mondeling kunnen communiceren over de resultaten van historisch onderzoek, met experts en niet-deskundigen.
11 Projectmatig kunnen samenwerken met vakgenoten
12 Inzicht hebben in de manier waarop historisch wetenschappelijk onderzoek functioneert en georganiseerd is.
13 Inzicht hebben in het functioneren van aanverwante humane en sociale wetenschappen.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Groepswerk, Werkcollege, Zelfstandig werk, Peer teaching

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Het vak is gebaseerd voor een groot deel op medewerking van de studenten: voor elke les moet een lectuurpakket verwerkt worden, dat in de les wordt uitgediept. Aanwezigheid wordt verwacht. Lesopnames kunnen voorzien worden voor werkstudenten.

Studiemateriaal

Type: Syllabus

Naam: Compendium
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee

Type: Syllabus

Naam: Handboek heuristiek Oudheid
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee

Type: Slides

Naam: Slides
Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding
Optioneel: nee

Referenties

Geen specifieke aanbevolen lectuur.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Tijdens de lessen en via Ufora. (Beperkte) individuele begeleiding en feedback is mogelijk mits afspraak op voorhand.

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie open boek, Werkstuk

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie open boek, Werkstuk

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Presentatie, Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is enkel mogelijk in gewijzigde vorm

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Periodegebonden evaluatie:

- Deel 1 (20%) is een oefening in de bibliotheek, waarbij de student een beknopte heuristiek moet uitvoeren aan de hand van de aangeleerde hulpmiddelen.
- Deel 2 (40%) is een schriftelijk open boek examen (40%). Het omvat vier onderdelen: 1 identificatie van een bronnentype en benoemen van de eigenschappen; 2 Een inzichtsvraag betreffende de evolutie van de Oude Geschiedenis of algemene kenmerken van de bronnen van de Oudheid.; 3 De bespreking van een bronnenpublicatie om te bewijzen dat hij/zij deze kan gebruiken en correct kan interpreteren. 4° Bespreking van enkele technische termen die noodzakelijk zijn om het onderzoek in de Oude Geschiedenis correct te interpreteren.

Niet-periodegebonden evaluatie:

- De niet-periodegebonden evaluatie gebeurt op basis van vijf kleine oefeningen (20% van totaal aantal punten) en één grote oefening (20%). De grote opdracht bestaat uit een groepswerk, waarbij een historische gebeurtenis vanuit de verschillende bronnencategorieën bestudeerd wordt. De resultaten hiervan worden in de les gepresenteerd. De kleine oefeningen betreffen specifieke zoekopdrachten met betrekking tot moderne literatuur en specifieke bronnensoorten. De studenten krijgen steeds feedback (schriftelijk en mondeling) op de ingediende taak.
- Indien de student niet is geslaagd voor de niet-periodegebonden evaluatie, wordt er een tweede kans geboden via een compenserende activiteit tussen de eerste en tweede examenperiode.

Eindscoreberekening

Quotering op basis van oefening, presentatie en schriftelijk examen.
60 % periodegebonden evaluatie en 40% niet-periodegebonden evaluatie.
De niet-periodegebonden evaluatie gebeurt op basis van twee oefeningen (elk 20% van totaal aantal punten).

Faciliteiten voor werkstudenten

Faciliteiten:

1 Mogelijkheid tot vrijstelling van aanwezigheid voor bepaalde onderdelen
2 Mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen het academiejaar

3 Mogelijkheid tot feedback via email, via telefoon, na afspraak tijdens of na afspraak na kantooruren
4 Mogelijkheid tot lesopnames.

Extra informatie:
De reader met overzicht kan in zelfstudie gestudeerd worden. Inzicht in het bibliografisch compendium vraagt best aanwezigheid in de les. Concrete voorbeelden van bronnen en hun gebruik vereisen eveneens aanwezigheid.
Voor meer informatie omtrent flexibel studeren: http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen